

Кравцов М. М., доцент каф. МБЖД

Бойченко К. О., Колеснік Е. В., студенти гр. Е-22-21, ЕП-21-21

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ТРАВМАТИЗМУ НА ВИРОБНИЦТВІ

Травматизм на виробництві – це явище, що характеризується сукупністю виробничих травм та нещасних випадків, які трапилися на виробництві, через порушення вимог охорони праці.

Травмування можливо внаслідок дій:

- хімічних чинників, наприклад, отрутохімікатів, у вигляді отруень або опіків;
- електричного струму - опіки, електричні удари та ін.;
- високої або низької температури (опіки або обмороження);
- поєднання різних факторів.

Розрізняють декілька причин виробничого травматизму:

1. *Технічні причини:* несправність виробничого устаткування, механізмів, інструменту; недосконалість технологічних процесів; конструктивні недоліки устаткування, недосконалість або відсутність захисних загороджень, запобіжних пристроїв, засобів сигналізації та блокування.

2. *Санітарно-гігієнічні причини,* до яких відносяться: перевищення (відносно) запиленості та загазованості повітря робочої зони; відсутність або недостатнє природне освітлення, підвищену пульсацію світлового потоку; підвищений рівень шуму та вібрації, інфразвукових та ультразвукових коливань на робочому місці.

3. *Організаційні причини:* відсутність або неякісне проведення навчання з питань охорони праці; відсутність контролю; порушення вимог інструкцій, правил, норм, стандартів; невиконання заходів щодо охорони праці;

порушення технологічних регламентів, правил експлуатації устаткування, транспортних засобів, інструменту.

4. До психофізіологічних причин належать, зокрема, такі: алкогольне, наркотичне, токсикологічне отруєння; алкогольне, наркотичне, токсикологічне сп'яніння; низька нервово-психічна стійкість; незадовільні фізичні дані або стан здоров'я; незадовільний психологічний клімат у колективі; травмування (смерть) внаслідок протиправних дій інших осіб; особиста необережність потерпілого.

Промисловий (виробничий) травматизм пов'язаний з характером виробництва, знаряддями праці і організацією методів її охорони. Ушкодження можуть бути заподіяні інструментами, машинами, оброблювальним матеріалом (металом, породою, що обвалилася, вугіллям, камінням і т. ін.), транспортом тощо. Кожна галузь промисловості характеризується порівняно однотипним видом травм. У гірничій промисловості внаслідок обвалів часто ушкоджуються кістки скелету, хребет, і відбувається здавлення м'яких тканин. На металургійних заводах можливі опіки розплавленим і розжареним металом. На залізообробних заводах трапляються травми очей дрібними скалками металу. Розрізняють професійні травми, що є наслідком сукупності певних умов і чинників, пов'язаних з трудовим процесом.

Список професійних захворювань ділиться на сім основних груп:

1. Захворювання, що зумовлені гострим впливом хімічних факторів. До цього пункту належать хронічні отруєння та їх наслідки, самостійні чи в поєднанні з іншими ураженнями: анемією, нефропатією, гепатитом, ураженням очей, кісток, нервової системи, органів дихання токсичного характеру. Сюди ж відносять хвороби шкіри, металеву лихоманку тощо.

2. Захворювання, що виникли через вплив промислових аерозолів. Це різні пневмоконіози, професійні бронхіти, бісиноз, емфізема легенів, дистрофічні зміни верхніх дихальних шляхів.

3. Хвороби, що виникли в результаті впливу фізичних факторів. Очолює цей список променева хвороба і променеві ураження в гострих і хронічних стадіях, розлади вегетосудинної системи, ангіоневроз. Сюди ж належать електроофтальмія, вібраційна хвороба, нейросенсорна приглухуватість, катаракта, кесонна хвороба, перегріву, механічні епідермози, опіки і поразки лазерним випро-мінюванням.

4. Захворювання, що виникли в результаті фізичних перевантажень та окремих перенапружень систем і органів тіла. У цьому списку — координаторні неврози, полі- і мононевропатії, радикулопатії шийно-плечової та попереково-крижової частин, хронічні міофібрози плеча та передпліччя, тендовагініти, периартроз, варикозне розширення вен, неврози і багато інших хвороб, у тому числі деякі розлади статевої сфери.

5. Хвороби, зумовлені впливом біологічних факторів. Це — інфекційні та паразитарні хвороби, набуті в процесі професійної діяльності в результаті контакту з хворими, дисбактеріози і кандидози, обумовлені контактом із зараженими речовинами, мікози відкритих ділянок шкіри.

6. Алергічні захворювання: риніти, бронхіти й інші прояви алергії, що виникли в результаті необхідного контакту з речовинами та сполуками, які містять алергени.

7. Новоутворення злякисного характеру (рак). Це пухлини печінки, шкіри, сечового міхура, лейкоз, ракові захворювання шлунка, пухлини рота та органів дихання, кісток, спричинені впливом шкідливих речовин, присутніх на робочому місці.

Нещасний випадок на виробництві – це обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактора чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть.

Відповідно до Кодексу законів про працю України та Закону України «Про охорону праці» відповідальність за правильну організацію

розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві покладається на роботодавця.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві» визначає процедуру проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій, що сталися на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності, виду економічної діяльності або в їх філіях, представництвах, інших відокремлених підрозділах чи у фізичних осіб-підприємців, які відповідно до законодавства використовують найману працю, а також тих, що сталися з особами, які забезпечують себе роботою самостійно, за умови добровільної сплати ними внесків на державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

Таким чином, важливе значення серед факторів, які зумовлюють виробничий травматизм, мають попередні нещасні випадки, психофізіологічний стан потерпілих. При цьому несприятливий психофізіологічний стан може бути пов'язаний як з об'єктивними причинами (погана організація праці), так і суб'єктивними, залежними від особливостей особистого стану потерпілих (необережність, поспіх, втома, роздратування, ризик тощо).

Література:

1. https://bilgorodd.gov.ua/page/sho_mogna_vvagati_virobnichim_travmatizmom_profesinimi_zahvoryuvannyami
2. <http://mankrda.gov.ua/ohorona-praci/virobnichij-travmayattyata-prichini/>
3. https://studies.in.ua/bjd_seminar/1273-travmatizm-ta-profesyn-zahvoryuvannya-na-virobnictv.html

4. <https://eba.com.ua/travmatyzm-na-vyrobnytstvi-typovi-pomylky-ta-yak-yih-poperedyty/>
5. <https://mp1.ck.ua/попередження-травматизму/#:~:text=Санітарно-гігієнічні%20причини%2C%20до%20котрих,ультразвукових%20коливань%20на%20робочому%20місці%3B>
6. <https://buklib.net/books/27557/#:~:text=Технічні%20причини%3A%20несправність%20виробничого%20устаткування,пристроїв%2C%20засобів%20сигналізації%20та%20блокування>
7. <https://pro-op.com.ua/article/612-prichini-virobnichogo-travmatizmu>
8. <https://bashtanskaotg.gov.ua/news/neschasni-vipadok-na-virobnitstvi-ta-poryadok-ogo-rozsliduvannya>

*Вамболь С. О., д.т.н, професор
кафедри безпеки праці та навколишнього середовища
Національний технічний університет "ХПІ", м. Харків*

*Королех Є. О., магістр
Національний технічний університет "ХПІ", м. Харків*

*Черепньов І. А., к.т.н., с.н.с., доцент
кафедри мехатроніки, безпеки життєдіяльності
та управління якістю
Державний біотехнологічний університет, м. Харків*

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ АДАПТОГЕНІВ ДЛЯ ЗНИЖЕННЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ПРАЦІВНИКІВ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВИРОБНИЦТВ

Наукові дослідження фармацевтичних засобів які стимулюють розумову і фізичну працездатність розпочалися під таємним грифом ще до початку Другої світової війни. Планувалось розробити препарати для підвищення працездатності та витривалості військових під час війни. У подальшому